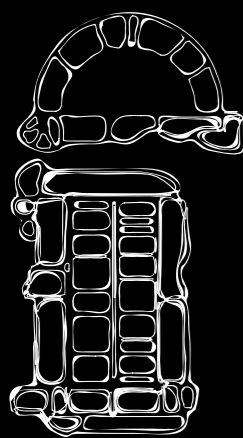

KREŠIMIR BORAS

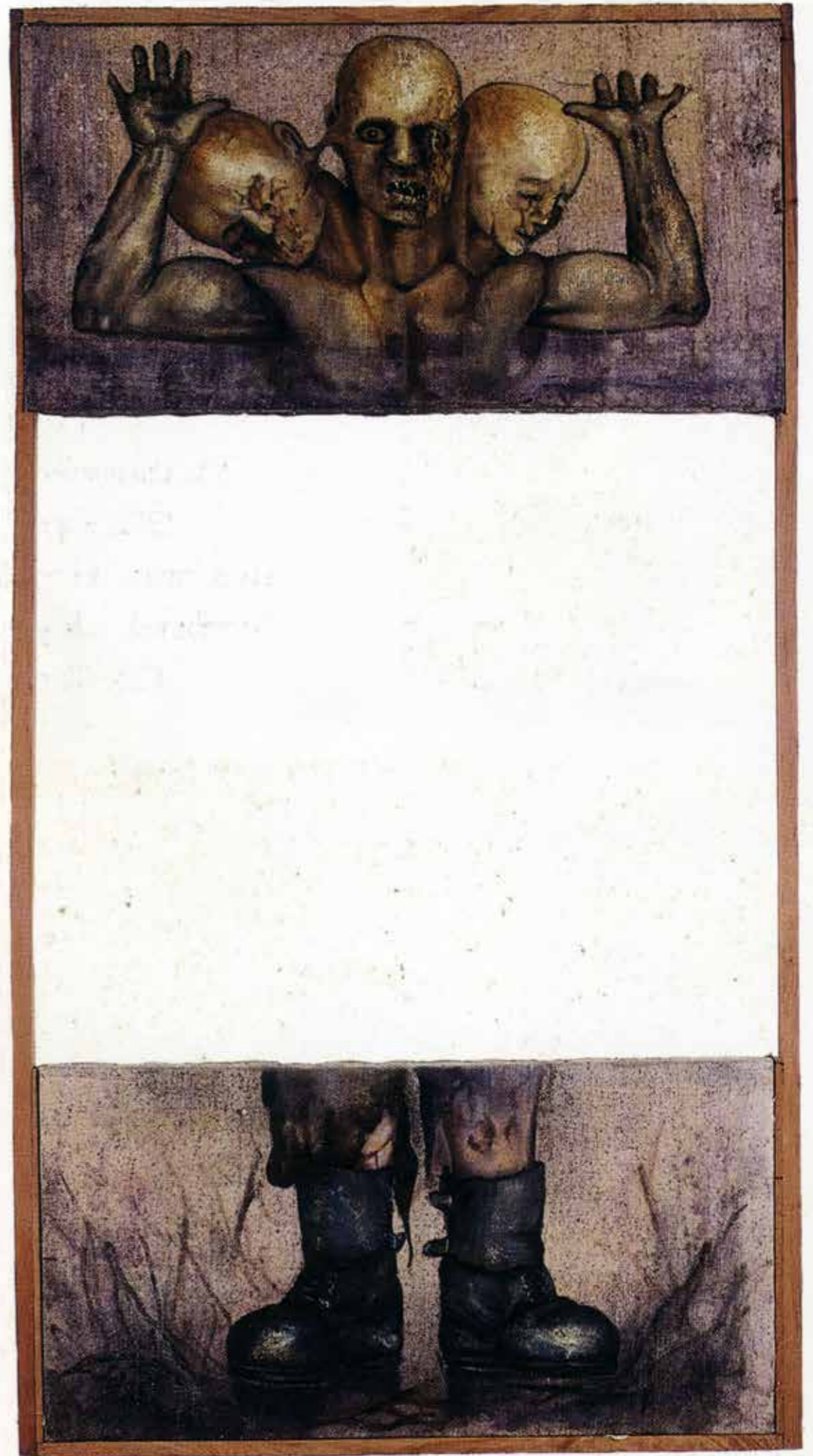
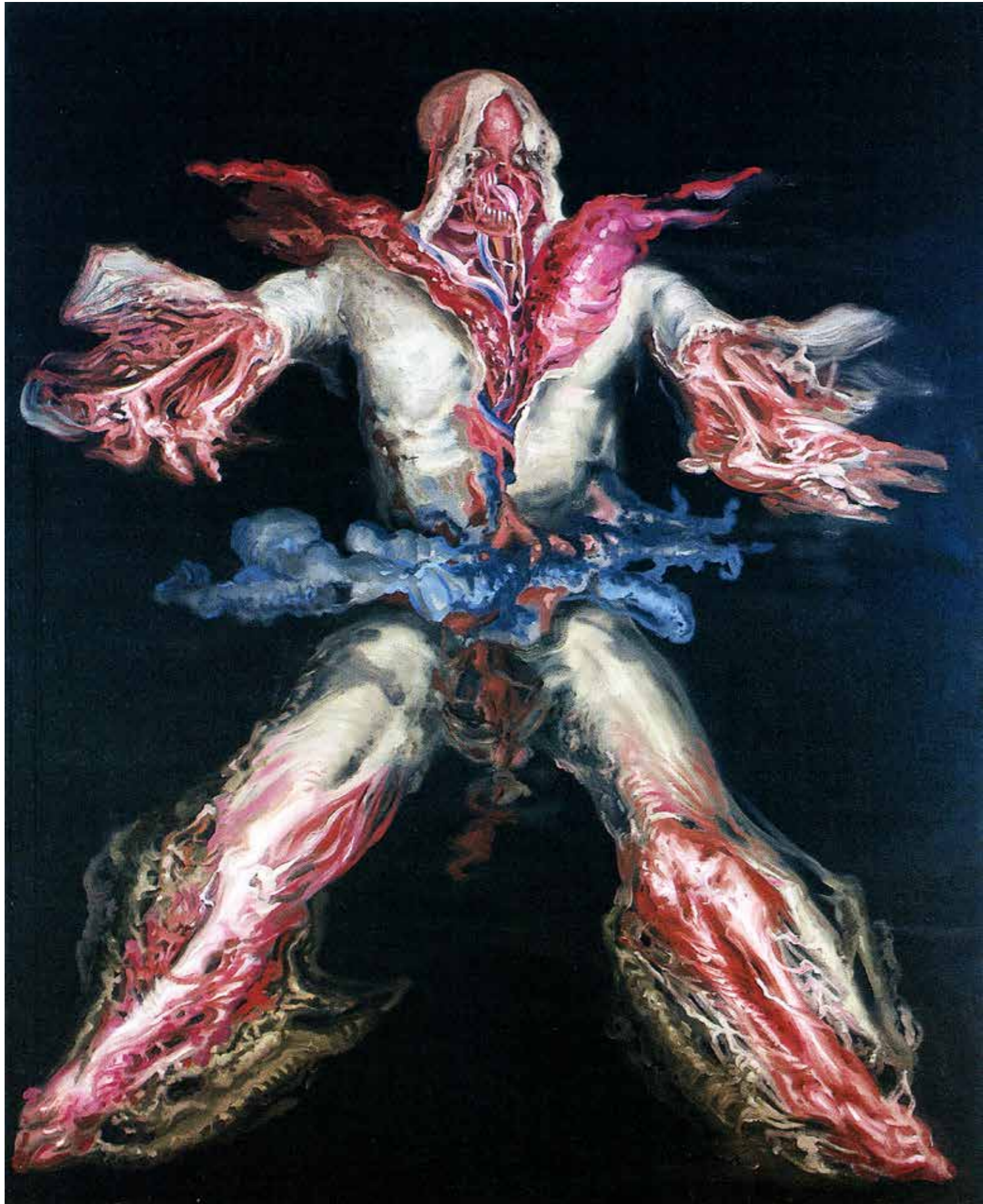

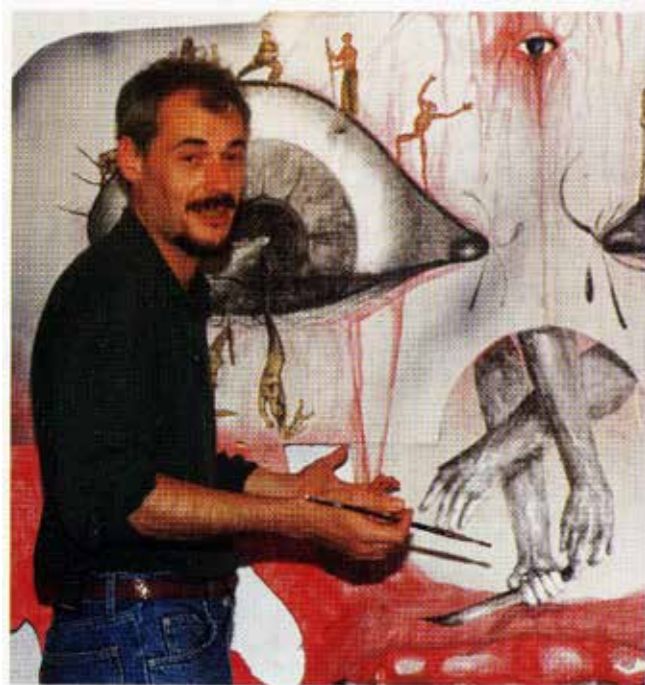
GALERIJA SV. KRŠEVANA ŠIBENIK

13 - 30. kolovoza 2017.

Nakladnik: Galerija sv. Krševana Šibenik • Za nakladnika: Antonija Modrušan •
Tekst: Marija Skalabrin • Oblikovanje kataloga: Valentino Dražić-Celić •
Postav izložbe: Marija Škalabrin i Antonija Modrušań • Grafička priprema i tisak:
Print - Centar Šibenik • Naklada: 200 kom

Memento mori

Krešimir Boras rođen je u Šibeniku 9. lipnja 1962. godine. Školovanje i mladost provodi u Vukovaru. Godine 1984. odlazi u Francusku, gdje prolazi prijemni ispit na Akademiji lijepih umjetnosti (Academie des BeauxArts) u Nancyu. Već na prvoj godini studija dokazuje talent i snagu osobnosti, da s lakoćom i izvrsnim ocjenama polaže prvu godinu, te mu se dozvoljava da preskoči drugu godinu, pa nakon prve upisuje odmah treću godinu. U tom razdoblju, od 1984. do 1986. godine naslikao je niz slika s temama raspadajućih tijela u grobu, reagirajući na djedovu i stričevu smrt. Potresni osjećaji patnje zbog smrti bližnjih intenzivirao se očevom smrću, 1986. godine, a bio je pogođen i kada je 1988. godine prvi puta pao na diplomskom ispitu. Slijedeće, 1989. godine uspio je diplomirati*, u klasi profesora Jean Mare Chevaliera.

Ključni razlog pada na diplomskom ispitu bio je njegovo neprihvatanje konvencionalnih Školskih tema, sadržaja i formi zadatih Akademijinim programom. Uporno inzistiranje na vlastitim, zarana stečenim interesima za ljudskom figurom u fazama anatomske dekonstrukcije, dokaz je jednog snažno izraženog individualizma, a Borasova je individualnost rano sazrela, još i prije odlaska u Francusku i tamošnjeg studija.

Po diplomiranju, 1990. godine vraća se u Hrvatsku, odlazi u Vukovar, gdje počinje uređivati ateljer u obiteljskoj kući, sa željom da se za stalno tamo nastani i nastavi svoj umjetnički rad. Kako je za boravka na studiju u Francuskoj, nakon očeve smrti i time slabijim dotokom sredstava za samostalno uzdržavanje živio na rubu egzistencije, odlučio je pokušati u matičnoj domovini pokrenuti karijeru. U Francuskoj nije imao sreće niti sa galerijama, koje nisu dobrohotno prihvaćale njegove apokaliptične vizije na slikama, te tamo nije imao niti jednu samostalnu izložbu. Osobito mu je teško palo što ga nije prihvatila niti jedna pariška galerija. U Parizu je izlagao samo na skupnoj izložbi na Pariškom godišnjem salonu (Salon d'Automne) u Petit Palais, gdje je izložio sliku Borac.

Domoljublje i osjećaj pravde Krešimira Borasa posebno su se istaknuli kada je ljeti 1991. godine bez oklijevanja dragovoljno otišao na ratište u Opatovac, selo kod Vukovara, istom po početku velikosrpske agresije, gdje je radio kao kuhar Premda doživjevši prvi snažan šok nakon srpskog mitraljiranja, ne želi se vratiti u Francusku i zatražiti azil, već ostaje u domovini i nastavlja ratovati, što dokazuje njegov vrlo visok moralni integritet, osjećaj čovječnosti i nepokolebljive životne stavove. Osim toga, oduvijek je srcem bio vezan za svoju zemlju, za Vukovar, i želio je pridonijeti obrani napadnute domovine.

Siječnja 1992. godine odlazi i u obranu rodnog Šibenika, kada izbija agresija na ovaj hrvatski grad, za koji je također emotivno vezan, jer je u njemu majčina obiteljska kuća.

Ubrzo odlazi u Zagreb, prijavljuje se u X domobranksu pukovniju te ponovno odlazi na slavonsko ratište, u Jarminu blizu Vinkovaca. Sve ratne godine u Hrvatskoj, od 1991. do 1995. godine provodi na ratištu, a u stankama između odlazaka na ratište radi u Scenskom ateljeru Hrvatskog narodnog kazališta u Zagrebu kao majstor za izradu scenografskih kulisa, gdje se zaposlio 1992. godine.

Nakon provedene vojne akcije Oluja, u želji za oslobađanjem Vukovara, opet odlazi na istočnu bojišnicu, na Velu Gospu, 15. kolovoza 1995., i stacionira se na crti razgraničenja u Jarmini. Tada je već bio potpisan Erdutski sporazum o primirju i nenapadanju Vukovara, kada su u proces krenuli politički dogovori o suživotu. Oko tri sata ujutro 9. rujna, usred nevremena, četnici izvode diverziju i napadaju rov u kojem se nalaze Boras i jedan njegov suborac na straži. U kratkoj bitci prsa o prsa suborac mu odmah pogiba, on ispaljuje spremnik metaka, ali biva pogođen granatom i rafalom. Puna tri sata ostaje ležati u rovovskom blatu. Tek u zoru nose ga u vinkovačku bolnicu, gdje ga ne uspijevaju propisno sanirati. S metkom u plućima, te krhotinama granate u drugim dijelovima tijela i nogama, poluživog ga prevoze u Klinički bolnički centar Dubrava u Zagrebu. Stanje mu se pogoršalo i time što nije prebačen helikopterom, već kolima. Na intenzivnoj njezi u Zagrebu živi u agoniji još skoro dva mjeseca. Rana od metka u plućima se inficirala. Želučana kiselina ušla mu je u pluća.

Podlegao je ranama 30. listopada 1995. godine. Sudjelovao je na skupnim izložbama u Francuskoj, 1987. godine u Kolnu. Godine 1992. samostalno izlaže u Galeriji Spektar u Zagrebu, a 1997. (u organizaciji Gradskog muzeja Vukovar u progonstvu) i u Muzeju grada Šibenika te u Multimedijalnom centru u Splitu. Gradski muzej Vukovar 1998. godine priredio je retrospektivnu izložbu Krešimira Borasa u Muzejsko galerijskom centru, galeriji Gradec u Zagrebu.

Memento mori *

Umjetnički opus prerano stradalog slikara Krešimira Borasa izlaže se po drugi put u njegovom rodnom Šibeniku. Istinski slikar, u svakom smislu te riječi, bio je opsjednut jednom temom, temom uništenja tijela, kojom se bavio neprestano tijekom svojeg prekratkog stvaralaštva. U zlosretnoj igri umjetnosti i života postao je prorokom vlastite mračne budućnosti u kojoj su njegove slike samo predskazanja koja se ostvarila.

Borasov opus može se podijeliti na prijeratno i ratno razdoblje, a smrt, užas i ubijanje prevladavaju na njegovim platnima godinama prije početka devedesetih i rata u kojem će sudjelovati od početka pa do samog kraja. Na prijeratnim slikama prisutna je djelomična ili potpuna dezintegracija tijela dok se u ratnom razdoblju javljaju cjelovite ljudske figure, ali samo kako bi bile iskasapljene i mučene ili preobražene u čudovišta. Ljepota, dobrot, humanost ne postoje u njegovim djelima. Iščezle su pred ružnoćom, smrću, boli i paklenim mukama rastakanja tijela, a čovjek nije ništa drugo doli zvijer i materija koja se raspada na sve moguće jezive načine.

Forme tijela rastaču se dok od njih ne preostane ništa osim pulsirajuća, gotovo apstraktna, mreža žila, utrobe i krvi. Od kanibalistički spojenih tjelesa do onih rasprnutih, od platna do platna, na velikim površinama nižu se kompozicije nadrealnih prizora proizašlih iz najcrnje tame ljudske svijesti: bezglava tijela, napuhnuti leševi, kosturi... Ali šokantnost njegovih djela nije samo u sadržaju, već u savršenom naturalizmu, slikar ništa ne skriva, sve je uvećano i izloženo gledateljevom pogledu kojem ne preostaje drugo nego suočiti se sa žestinom ove umjetnosti.

Ponekad umjetniku sama slika nije dovoljna, plošnost postaje tijesna, njeni oblici bujaju i pretvaraju se u reljefe. Neki reljefi integralni su dijelovi slikarskog platna dok drugi postaju samostalne skulptorske jedinice te zadržavajući kolorit slika prenose rastakanje forme u trodimenzionalni medij. Dominantna ružičasto-crvena boja krvi i mesa ponegdje bude razblažena plavom ili crnom pozadinom, a tamo gdje je nema, njena odsutnost ne umanjuje stravičnost prizora u bolečivim pastelnim bojama koje navještaju smrt, bolest, rasap uma i tijela. Nekim platnima dodaje, nekima oduzima fizičke komade slikarske površine unoseći tim postupcima novu snagu i značenje pa tako slika Predskazanje rata kao da postaje zlosutna, morbidna oltarna slika dok slika Ratna vremena fizičkim procijepom odražava neizrecivost ništavila rata.

Krešimir Boras bio je vrhunski umjetnik mračne strane ljudskog duha, kompletan i kao portretist i kao poznavatelj ljudske anatomije. Portret bolesnog, umirućeg oca i portret djeda samo su nagovještaj onoga što je slikareva ruka mogla dati u nekim drugim, sretnijim ili drugačijim okolnostima. Pred kraj života, osim kao vrstan slikar, u crno-bijelim crtežima olovkom otkriva se i kao punokrvi crtač koji s lakoćom gradi zaobljenost forme i osjećaj prostora. Kao što Enes Quien u svojem monografskom osvrtu na umjetnikov rad kaže „Borasove slike postaju karizmatički fenomen u našoj suvremenoj umjetnosti, jer svojim prikazima i prikazama nema prethodnika u našoj sredini, a mogli bi se nadovezivati tek na mučne prizore košmara Goye, Füsslija, Boscha, ili Francis Bacona.“ I ova izložba, sada već davno preminulog umjetnika, potvrđuje autentičnost njegove umjetnosti, njenu dosljednost i uznemirujuću snagu od čije siline možemo samo zanijemiti, s mučninom u utrobi, u zaglušujućoj tišini boli.

* sjeti se da ćeš umrijeti; život je prolazan

Marija Škalabrin

Memento mori *

The oeuvre belonging to Krešimir Boras, who died prematurely, will be exhibited for the second time in his native Šibenik. A true painter in every sense of the word was obsessed with one particular theme – the destruction of the body, which he continuously utilised before his artistic creation and life were abruptly interrupted. In an ill-fated game of life and art he emerged as the forecaster of his own dark future with his paintings acting as bad omens.

Boras's oeuvre can be divided into the pre-war period and the period of war, with death, horror and killing dominating his paintings in the years prior to the war that raged in the 1990s, in which he participated from its beginning to its end. His pre-war paintings depict a partial or complete disintegration of the body, whereas his paintings created during the war include complete human figures but these are mutilated and tortured or transformed into monsters at all times. Beauty, goodness and humanity are non-existent in his works of art. They gave place to ugliness, death, suffering and excruciating pain of the body being dismembered, with a human being representing nothing but a beast or matter that disintegrates in every possible gruesome way.

Forms of the bodies are dissolving until they are reduced to a pulsating, almost abstract network of veins, bowels and blood. From cannibalistically assembled lifeless bodies to those that burst open, from canvas to canvas, large surfaces are filled with compositions of surreal images emerging from the utmost darkness of human consciousness: headless bodies, bloated corpses, skeletons...It is not only the content that makes his works shocking but also his perfect naturalism; the painter hides nothing, everything is enlarged and exposed to the viewer, who is left with no choice but to face the fierceness of this art.

For the artist, a painting itself is sometimes not enough, flatness becomes constraining, its forms overflow and transform into reliefs. Some reliefs are integral parts of the painterly canvas, where as others become independent sculptural units and transfer the disintegration of the forms into a three-dimensional medium, while maintaining the colour of the paintings. The predominant pink and red colour of flesh and blood is occasionally toned down by the use of a blue or black background; where there isn't one, its absence does not diminish the eeriness of the images depicted in sickly pastel colours heralding death, disease, decomposition of the body and mind. Physical pieces of a painterly surface are added to some canvases and removed from others, thus introducing a new vigour and meaning. As a result, a painting entitled Omen of War gives the impression of being an ominous and morbid altarpiece, while a painting entitled War Times, with a physical gap, reflects the inexpressibility of the nothingness of war.

Krešimir Boras was an outstanding artist of the dark side of human spirit, complete both as a portraitist and connoisseur of human anatomy. The portrait of his sick, dying father and the portrait of his grandfather surely indicate what the painter's hand could have accomplished under some other, happier or different circumstances. Towards the end of his life, in his black and white pencil drawings he revealed himself not only as an exceptional painter but also as a full-blooded drawer that constructed with ease the curvature of form and the sense of space. Enes Quien said in his monographic review of the artist's work: "Boras's paintings are becoming a charismatic phenomenon in our contemporary art because his representations and apparitions reflect the fact that there aren't any of his predecessors in our midst; they may only be reminiscent of the poignant scenes of torment by Goya, Füssli, Bosch or Francis Bacon." This exhibition dedicated to the artist who passed away a long time ago also reaffirms the authenticity of his artistic activity, its consistency and disturbing force, whose intensity can leave us speechless, with the feeling of nausea, in a deafening silence of suffering.

*Remember you must die; life is transient

Marija Škalabrin

